

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเรียงตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีข้อค้นพบดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูวิชาการในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$)

พิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.98$) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาและด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.96$) และด้านการแนะแนว ($\bar{X} = 3.94$)

พิจารณาด้านสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) และเมื่อพิจารณารายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านการแนะแนว ($\bar{X} = 4.00$) และด้านงานด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 3.93$) ครูผู้สอนมีระดับการปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) และเมื่อพิจารณารายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.34$) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.33$) และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ($\bar{X} = 4.28$) ครูวิชาการมีระดับการปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) และเมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านงานด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.01$) ด้านการแนะแนว ($\bar{X} = 3.96$) และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.92$)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา

ครูผู้สอน และครูวิชาการในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูวิชาการ มีระดับการปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน และครูผู้สอนกับครูวิชาการ มีระดับการปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการ มีระดับการปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

3. ผลวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูวิชาการมีข้อเสนอแนะ 5 ลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูพัฒนารูปแบบหรือออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครู ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการทำงานที่เป็นกระบวนการกลุ่ม และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย การจัด พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้อะบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาควร จัดให้มีกรนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และเป็นกระบวนการที่มีประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาควร ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนาเครื่องมือในการวัดและ

ประเมินผลทุกปีการศึกษาและจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกชั้นรวมทั้งสอนซ่อมเสริมกรณีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูวิชาการในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะ 3 ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ยุทธศาสตร์ คือ พัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ พัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา เสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดเล็กที่พบว่าปัจจัยตัวป้อนไม่เพียงพอต่อการพัฒนา รวมทั้งมีปัญหาในด้านประสิทธิภาพในกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนการสอนส่งผลให้ผู้เรียนมีระดับคุณภาพค่อนข้างต่ำ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสังคม คำดี (2548 : 156-170) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของชาติ สะตะ (2549 : 68-70) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษานขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเขาสวนกวาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษานขนาดเล็ก โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของปรีชา กระง่างโพธิ์ (2550 : 105-106) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 12 ด้าน อยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับการศึกษาของกุลขริ พิภูแลม (2551 : 104-105) ได้ศึกษาการบริหารงาน วิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วีระ สุบัติคำ (2552 : 165-166) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่ยังขาดปัจจัยสนับสนุนหลายอย่าง เช่น ขาดแคลนบุคลากร ขาดงบประมาณ ขาดอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารยังขาดทักษะด้านการบริหารจัดการ เปลี่ยนผู้บริหารบ่อย ครูยังขาดทักษะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ขาดการวางแผน ขาดการใช้สื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ และครูยังมีภาระงานที่มากเกินไป การระดมทุนและทรัพยากรน้อยเนื่องจากเป็นชุมชนขนาดเล็กที่มีสภาพเศรษฐกิจต่ำ สอดคล้องกับแผนพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีงบประมาณ 2553-2555 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วันชัย พงสุพันธ์ (2553 : 102-103) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงานวิชาการ ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจในค่านวัตกรรมประเมินผลตามสาระการเรียนรู้ สถานศึกษาขนาดเล็กขาดแคลนบุคลากรที่ทำการสอนประจำชั้นเรียน บุคลากรทำการสอนไม่ตรงตามวิชาความถนัดของตนเอง ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุนงานวิชาการ และยังขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการ ให้ความสำคัญต่องานวิชาการน้อยเกินไป มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัย บุคลากรที่ทำการสอนขาดความกระตือรือร้นในการทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และขาดเทคนิคในการสอนที่ทันสมัย

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูวิชาการในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอน และครูผู้สอนกับครูวิชาการ มีระดับการปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารครูผู้สอน และครูวิชาการ ยังมีข้อบ่งชี้และบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการบางด้านแตกต่างกัน รวมถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายในการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุกมิตร นาถมทอง (2552 : 193-194) ได้ศึกษา ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความคิดเห็นแตกต่างจากประธานกรรมการสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูวิชาการมีข้อเสนอแนะเรียงความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควรให้ครูจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำเป็น กิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้ จะต้องจัดผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนและสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงปรารถนา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูควรศึกษาค้นคว้าพัฒนารูปแบบหรือออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถานศึกษาควรให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการทำงานที่เป็นกระบวนการกลุ่ม และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสถานศึกษาควรส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน และนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษาจะต้องกำหนดนโยบาย การจัดพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและ

ชุมชน มีการประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้รวมทั้งศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากผลการวิจัย สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ และทิศทางในการวางแผนงานด้านวิชาการที่ชัดเจน มีการรวบรวมข้อมูล กำกับดูแล นิเทศและติดตามการบริหารงานวิชาการในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

2. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานและตัวชี้วัดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน นำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

3. สถานศึกษาควรให้คำปรึกษา ให้ความรู้ทางวิชาการ ทักษะวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนมีการศึกษาแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญามาใช้ในชีวิตประจำวัน และสถานศึกษาควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบ วิธีการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาคู และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

2.3 ควรศึกษารูปแบบ วิธีการวางแผนงานวิชาการ ที่ส่งผลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก